

Examenul național de bacalaureat 2024
Proba E. d)
Filosofie

Varianta 8

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÊTEL **(30 pont)**

A vizsgalapra csak a feladatok sorszámát írja, és tüntesse fel mellettük a helyes válasz betűjelét! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. Az alábbi kérések közül egyik az élet értelmére vonatkozik:
 - a. Hogyan v  dj  k meg társadalmi és politikai szabadságunkat?
 - b. Érdemes az életet   lni?
 - c. Mi a jó értelme az utilitarista etikában?
 - d. Hogyan lehet csökkenteni a társadalmi és politikai egyenlőtlenségeket?
2. Az alábbi kijelentések közül az egyik Arisztotelészhez kötődik:
 - a. a legfelsőbb jó a boldogság
 - b. a jónak feltétele az   r  m meg  l  se
 - c. a jónak semmilyen alapja nincs, hanem az akarat erejétől függ
 - d. az önmagában vett jó feltételezi a látszat világának meghaladását
3. Az alábbi jellemzők közül nem az alkalmazott etika sajátja:
 - a. reflexivitás
 - b. vitathat  s  g
 - c. induktivitás
 - d. deduktivit  s
4. A demokratikus politikai rendszer egyik jellemzője:
 - a. az egyén abszolút kényszerítése
 - b. az állam fokozott beavatkozása a társadalom vagy az egyén életébe
 - c. társadalompolitikai szabadság
 - d. a vélemények igazsága
5. A társadalompolitikai felelősség, akkor nyilvánul meg, ha az ember:
 - a. autonóm l  ny, és ennek megfelelően cselekszik
 - b. kényszerített a cselekvésre
 - c. híján van az   t  l  k  pess  gnek
 - d. mások akaratától függ
6. A tulajdonhoz való jog egy negatív jog, mert feltételezi:
 - a. az állam megszorító intézkedéseit
 - b. az állam beavatkozás minimalizálását az egyén életébe
 - c. az egyénnek az állam által való alárendelését
 - d. az államnak az egyéni életbe való beavatkozásának maximalizálását
7. Az empirizmus az a filozófiai felfogás, mely szerint:
 - a. a ráció biztosítja egy vélemény legitimitását
 - b. minden megismerés forrása a tapasztalat
 - c. a megismerés lehetetlen
 - d. az igazság a gyakorlati teve  kenys  gek következménye
8. A korrespondencia-elmélet egy olyan igazságfogalmat feltételez, amelynek alapja:
 - a. a valóság és a kijelentés közötti megfelelés
 - b. a törvények tiszteletben tartása
 - c. egy adott időben igazként elfogadott kijelentések összességével való összeegyeztethetőség
 - d. gyakorlati következmények

9. A kötelesség központi fogalma:

- a. az eudaimonista etikának
- b. a hedonista etikának
- c. a deontológiai etikának
- d. az utilitarista etikának

10. A pozitív jogok azok, amelyek feltételezik:

- a. a negatív jogok eltörlését
- b. az államon belüli anarchiát
- c. az állam eltűnését
- d. az állam beavatkozását

II. TÉTEL (30 pont)

A. Elemezze egy oldal terjedelemben az *emberi jogok* kérdéskörét filozófiai megközelítésben! Pontot ér:

- a) egy filozófus megnevezése, aki az írásaiban az emberi jogok kérdéskörét taglalja **1 pont**
- b) az emberi jogokra vonatkozó filozófiai tézisnek/gondolatnak a nevesítése **2 pont**
- c) a b) alpontban megnevezett filozófiai tézis/gondolat kifejtése **6 pont**
- d) a megnevezett tézis/gondolat egy konkrét, a kortárs társadalomból merített példával való szemléltetése **4 pont**
- e) nevezzen meg egy az államra gyakorolt hatást, abban az esetben, amelyben a gazdasági jogok megsértésre kerülnek **1 pont**
- f) a szaknyelv megfelelő használata **1 pont**
- g) a terjedelmi követelmények betartása **1 pont**

B. Érveljen az alábbi tézis mellett vagy ellen: *a legitimitás minden politikai rendszer által óhajtott!* **8 pont**

C. Szemléltesse konkrét példával annak módját, ahogyan a politikai legitimitás értékelésre kerül egy demokratikus állam polgárának szemszögéből! **6 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

Világos, hogy miért inkább hivatott az ember állami életre, mint a méh vagy bármely más, csoportban élő állat. Hiszen, mint mondani szokás, semmit sem tesz vaktában a természet; márpedig beszédre egyedül az ember képes az élőlények közt; a megszólaló hang kétségtelenül a fájdalmat és az örömet jelzi, s ezért a többi élőlényénél is megvan (természetük azonban csak addig jut el, hogy a fájdalmat és örömet megérzik és egymásnak jelzik); az értelmes beszéd a hasznos és a káros, tehát egyúttal az igazságos és az igazságtalan kifejezésre is szolgál.

(Arisztotelész: *Politika*)

1. Fogalmazza meg az adott szöveg alapján Arisztotelész felfogását az embernek, mint társadalmi lénynek jellemzőire vonatkozóan! **4 pont**

2. Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben arra, hogy a *társadalmi lény és az igazságosság* fogalmai közötti összefüggés van úgy, hogy a fogalmakat filozófiai értelmükben használja! Pontot ér:

- a) a két fogalom filozófiai értelemben vett használata **2 pont**
- b) a megadott kifejezések közötti összefüggés magyarázata **6 pont**
- c) a szöveg koherenciája **1 pont**
- d) a terjedelmi követelmény betartása **1 pont**

3. Indokolja meg a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozó álláspontját! **6 pont**

B. Tudva azt, hogy az igazságosságra vonatkozóan számos vélemény és elmélet létezik:

- 1. Nevezzen meg két igazságosság-típust! **4 pont**
- 2. Fogalmazzon meg egy érvet, amellyel igazolja azt a gondolatot, mely szerint bizonyos esetekben az egyenlőtlenség jelenti az igazságosság megvalósításának egyetlen lehetőségét! **6 pont**